אפוסקין מזונות לאשת איש ושמואל אמר אין פוסקין מזונות לאשת איש אמר שמואל מודה לי (א)באבא בשלשה חדשים הראשונים (א) לפי שאין אדם מניח ביתו ריקן גבששמעו בו שמת כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בשלא שמעו בו שמת רב אמר פוסקין דהא משועבד לה ושמואל אמר אין פוסקין מ"ט רב זביד אמר אימא צררי אתפסה רב פפא אמר חיישינן שמא אמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך מאי בינייהו איכא בינייהו גדולה ולא ספקה אי נמי קטנה וספקה תנן מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות דחנן אמר תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו תשבע בתחלה ובסוף עד כאן לא פליגי אלא לענין שבועה אבל מזוני יהבינן לה תרגמה שמואל בששמעו בו שמת תא שמע מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות בני כהנים גדולים אומרים תשבע חנן אומר לא תשבע הואם בא ואמר פסקתי לה מזונות נאמן הכא נמי בששמעו בו שמת והא אם בא ואמר קאמר אם בא לאחר שמועה ת"ש ג)מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות ג)ואם בא ואמר צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי קדמו בית דין ופסקו מה שפסקו פסקו הכא נמי בששמעו בו שמת ת"ש ד)מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות ב"ד יורדים לנכסיו וזנין ומפרנסין לאשתו אבל לא בניו ובנותיו ולא דבר אחר אמר רב ששת במשרה את אשתו ע"י שליש אי הכי בניו ובנותיו נמי כשהשרה לזו ולא השרה לזו מאי פסקא אלא אמר רב פפא כששמעה בו שמת בעד אחד היא דאי בעית אינסובי בעד אחד מצי מינסבא מזוני נמי יהבינן לה בניו ובנותיו דאי בעו למיחת לנכסיו בעד אחד לא מצו נחתי מזוני נמי לא יהבינן להו ה)מאי דבר אחר רב חסדא אמר תכשיט רב יוסף אמר צדקה מ"ד תכשיט כל שכן צדקה

פוסקין מזונות. ב"ד יורדין לנכסי מי שהלך למדינת הים ופוסקין מזונות לאשתו: **בששמעו בו שמת כ"ע לא פליגי.** דפוסקין דלמאי ניחוש לה אי לצררי הרי סופה לגבות כתובתה ותשבע שלא עיכבה משלהם כלום ואי לשמא אמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך וקבלה עליה משמת אינה משועבדת לו למעשה ידיה. וא"ת והרי היא משועבדת ליתומים ואף הם יאמרו לה כן אף הוא לא היה יכול לומר לה אלא א"כ היא מתרצה: **לצררי.** צרורות כספים נתן בידה למזונות: **חיישי' שמא אמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך.** וקבלה עליה: **איכא בינייהו גדולה.** הראויה להתפיסה מעות ולא ספקה מזונות במעשה ידיה שהן שני בצורת או שאינה בעלת מלאכה לצררי איכא למיחש לצאי מעשה ידיך במזונותיך ליכא למיחש דכיון דלא ספקה לא קבלה עליה: **אי נמי קטנה.** ובעלת מלאכה והשניס כתקנן: **וספקה.** לרב זביד פוסקין דלא עביד איניש דמתפיס צררי לקטנה לרב פפא אין פוסקין דאיכא למימר צאי מעשה ידיך למזונותיך אמר לה: **ואם בא ואמר פסקתי לה מזונות.** אתפסתיה צררי: **נאמן.** ובשבועה ומחזרת מה שנתנו לה ב"ד: **לאחר שמועה.** לאחר ששמעו בו שמת בא: **ולא דבר אחר.** מפרש לקמיה: **במשרה אשתו ע"י שליש.** העמיד אפוטרופוס לזונה ועכשיו משך האפוטרופוס את ידו דהשתא ודאי לצררי ליכא למיחש ולא לשמא אמר לה צאי מעשה ידיך למזונותיך: **אי הכי.** דהשרה אותה ע"י שליש אפי' בניו ובנותיו נמי דהא גלי דעתיה דניחא ליה שיהו נזונין משלו:

צדקה

ששמעו בו שמת. פירש הקונטרס דלמאי ניחוש לה אי לצררי הרי סופה ליטול כתובתה ולישבע שלא עיכבה משלהם כלום והשתא בעי למימר דפליגי בלא שמעו בו שמת היינו בלא שבועה דאי בשבועה אמאי לא תטול וזה אינו דהא בסמוך פריך עד כאן לא פליגי אלא לשבועה אבל למזונות יהבינן לה אלמא לשמואל אפילו בשבועה אין לה ונראה לרבי דהיינו טעמא דבשמעו בו שמת לכולי עלמא פוסקין דאין כאן שום הוכחה לאשה דתפסה צררי ולא שאמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך אבל בלא שמעו שמת אמר שמואל דאין פוסקין דמוכחא מילתא מדאינו חוזר שנסתלק ממנה בשום ענין לרב זביד בצררי ולרב פפא דאמר לה צאי כו' והלכך אפי' בשבועה לא מהימנא. מ"ר. ולבי מגמגם לפירושו דפריך בסמוך מהא דתניא מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות בני כהנים גדולים אומרים תשבע כו' ואם בא כו' ומשני בששמעו בו שמת ודוחק לשנויי בא לאחר שמועה ונמצא שהיה שקר מה ששמעו בו שמת והוה מצי לשנויי בלא שמעו בו שמת וכגון דפסקיה מברא או שום אונס שאינו יכול לשוב דמודה שמואל דפוסקין לה מזונות כיון דהשתא ליכא הוכחה ואמר לי רבי דהא מילתא לא שכיח הוא שיארע אונס או יפסיקו הנהר יותר מיום או יומים:

בששמעו בו שמת כולי עלמא לא פליגי. נראה לרבי דהאי שמעו בו שמת בשני עדים מדקאמר לקמן ששמעו בו שמת בעד אחד מכלל דעד השתא ס"ד בשני עדים ובקול נמי ליכא למימר מדפריך לקמן ת"ש האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים כו' ובאה ואמרה גירשני בעלי מתפרנסת והולכת עד כדי כתובתה ומשני כששמעו בו שמת פירוש שמת קודם אותו הזמן שאמרה שנתגרשה ופריך מ"ש עד כדי כתובתה אפילו לעולם נמי ואי שמעו בו שמת בקול קאמר מאי קושיא וכי יש להאמין הקול הואיל והיא אמרה שגירשה ולא מת ולא דמיא להיא דפרק המפקיד (ב"מ דף לח: ושם) שבוי שנשבה רב אמר אין מורידים קרוב לנכסיו ושמואל אמר מורידין כששמעו בו שמת כולי עלמא לא פליגי דמורידין והתם שמעו בו שמת היינו בעד אחד דאי בשני עדים מאי חידוש הוא הלא הם יורשים אותו וא"ת ואעד אחד היאך מורידין והתנן ביבמות בפרק האשה שהלכה (דף קטז: ושם) גבי האשה שאמרה מת בעלי שאין האחים נכנסים לנחלה על פיה ומדהיא לא מהימנא עד אחד נמי לא מהימן וי"ל דהתם מיירי לירד ולמכור אבל בהמפקיד מיירי לירד על מנת שלא למכור כדמוכח התם והא דתניא לקמן ב"ד יורדין לנכסיו וזנין ומפרנסין את אשתו אבל לא בניו ובנותיו ומוקמינן לה בששמעו בו שמת בעד אחד וקאמר בניו ובנותיו דאי בעו מיחת לנכסים בעד אחד לא מצו נחתי מזוני נמי לא יהבינן להו התם נמי למכור אבל בפירות הגדלים בשדה אכלי להו שפיר: **חיישינן** שמא אמר לה כו'. וקיבלה עליה ופטרתו ופטור הוא בכך אע"ג דהשתא לא ספקה: **קטנה** וספקה. וא"ת הואיל וספקה נימרו לה ב"ד צאי מעשה ידיך למזונותיך ולמה יורדים לנכסיו למאן דחייש לצררי ואי לא ספקה א"כ היכי מחלה למ"ד צאי מעשה ידיך והא אין מחילת קטנה כלום וי"ל כגון דספקה לדברים גדולים ולא ספקה לדברים קטנים דלדברים קטנים מהני מחילתה אי נמי בפעוטות דמקחן מקח ומתנתן מתנה. מ"ר: **תרגמה** שמואל בששמעו בו שמת. תימה א"כ מאי טעמא דבני כהנים גדולים דמה לי דמת בביתו מה לי ששמעו בו שמת ע"פ עדים ואין נראה לפרש ששמעו בו ע"פ עד אחד וי"ל דאפי' מת בביתו פליגי בני כהנים גדולים והא דנקט למי שהלך למדינת הים רבותא נקט דס"ד ניחוש כ"כ לצררי דאפילו בשבועה לית לה. מ"ר: **ואם** בא ואמר פסקתי לה מזונות נאמן. פירש רש"י אף להוציא מידה מה שנתנו לה ב"ד בשבועה דהכי משמע דאנשבעה קאי והיינו טעם דסתמא דמילתא מתפיס לה צררי הלכך מוציאין מידה בשבועה ונראה לרבי ו)להצריכה שבועה ובשבועה תגבה מה שלוותה ואכלה דאי לאו הכי לא תמצא מי שילוה לה שיראים להפסיד אבל עכשיו שהיא נשבעת אין יראים כלום שסומכין עליה שתשבע. מ"ר: **ואם** בא ואמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי. כלומר אם לוותה ואכלה לא אפרע שאם לא היו מלוים לזו היתה דוחקת עצמה אף ע"ג דלא ספקה והאי דאמרינן לקמן לוותה ואכלה עמדה ומיאנה ודייקינן טעמא דמיאנה הא לא מיאנה יהבינן לה התם שפסקו לה ב"ד:

מאי פסקא. תימה לרבי אין סתמא דמילתא אשתו דחייב במזונותיה משרה על ידי שליש בניו ובנותיו דלא מיחייב במזונותיהם לא משרה ורבינו שמשון מפרש הסוגיא אי הכי בניו ובנותיו נמי אי אמרת בשלמא דלא איירי מתני' במשרה אשתו ע"י שליש אלא אשתו ובניו סמוכין על שולחנו ניחא דאשתו מפרנסין הואיל והוא חייב לזונה משום חשש דשמא התפיסה צררי אין ב"ד נמנעין מלזונה אבל בניו ובנותיו דאינו חייב במזונותיהן אין לירד לנכסיו לפרנסם דבקל יש לחוש שמא התפיסם צררי והניח להם מעות לפרנסם עד שישוב אבל השתא דמוקמת במשרה ע"י שליש ליכא למיחש לצררי ומשני במשרה אשתו ע"י שליש אבל בניו סמוכין על שולחנו ולא השרה ע"י שליש ולהכי חיישינן לצררי ופריך מאי פסקא דזה אין רגילות דאשתו ישרה ע"י שליש ובניו יהיו סמוכין על שולחנו:

עמד

מסורת הש"ס

א) [עי' פרש"י ברכות מז. ד"ה אילן], ב) [תוספתא פי"ב], ג) [נ"ל אס], ד) לעיל מח., ה) ג"ז שם, ו) [נ"ל דנאמן להצריכה],

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר שמואל וכו' הראשונים שאין פוסקין מה טעם לפי שאין אדם:

מוסף רש"י

מודה לי אבא. שמואל היה קורא לרב אבא לכבודו (ברכות מז.). וזנין. מזונות, ומפרנסין. לבוש וכסות, אבל לא בניו ובנותיו. שאינו חייב במזונותיהן בחייו (לעיל מח.). תכשיט. בשמים של אבקת רוכל שהנשים מתקשטות בהם (שם). מ"ד תכשיט. לא יהבינן לאשתו, כל שכן צדקה. שאין עליו לעשות צדקה מנכסיו, ואמתניתא קיימי (שם).

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פי"ב מהל' אישות הל' טז סמג לאוין פא טוש"ע אה"ע סי' ע סעי' ה:
יח ב מיי' שם טור שו"ע שם סעיף י:
יט ג מיי' פי"ח שם הל' יט טוש"ע שם סי' לה סעי' ו:
כ ד מיי' פי"ב שם הל' טז טוש"ע שם סימן ע סעיף ה:
כא ה מיי' שם הלכה כא טור שו"ע שם סעיף י:
כב ו מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ט וסעיף י יא:

תוספות רי"ד

פוסקין מזונות לא"א ושמואל אמר אין פוסקין פי' מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות רב סבר ב"ד יורדין לנכסיו ופוסקין מזונות לאשתו ושמואל אמר אין פוסקין כששמעו בו שמת כ"ע לא פליגי שפוסקין כי פליגי בשלא שמעו בו שמת רב אמר פוסקין דמשועבד לה ושמואל אמר אין פוסקין מ"ט רב זביד אמר אימור צררי אתפשה רב פפא אמר חיישינן שמא אמר לה צאי מעשה ידיך למזונותיך. פי' והיא קבלה עליה אבל כששמעו בו שמת פוסקין וליכא למיחש לצררי שהרי סופה לגבות כתובתה ואז תשבע שלא עכבה בידה משלהם כלום ולצאי מעשה ידיך למזונותיך נמי ליכא למיחש שכבר מת ואינה משועבדת לו. וא"ת הרי היא משועבדת ליתומים ואף הם יאמרו לה כן. תשובה אף הוא אינו יכול לומר לה אא"כ תתרצה היא והרי עכשיו אינה רוצה. אמר שמואל ומודה לי אבא בשלשה חדשים הראשונים שאין פוסקין לפי שאין אדם מניח את ביתו ריקם: תנן מי שהלך למדינת הים וכו' ע"כ לא פליגי אלא לענין שבועה אבל מזוני יהבינן לה תרגמ' שמואל כששמעו בו שמת: ומהכא שמעינן שאין היתומים יכולין להשביע האלמנה כל זמן שהיא נזונית דילמא אתפשה בעלה צררי דהא פסקי' לקמן הלכתא כחנן כ"ש דקי"ל כרב דאמר פוסקין מזונות לא"א ומוקי למתני' מחיים דבעל ואיכא למימר התם הוא דפליגי עליה דחנן ואמרי תשבע דמאן לימא לן דאתא לידי גיבוי כתובתה ותשבע דילמא מייתא היא ברישא הלכך תשבע השתא דלמא צררי אתפשה אבל באלמנה הניזונית כ"ע לא פליגי דתשבע בסוף ולא תשבע בתחילה: בני כהנים גדולים אומרים תשבע חנן אומר לא תשבע ואם בא בעלה ואמר פסקתי לה מזונות נאמן פי' ובשבועה ומחזרת לו מה שנתנו לה ב"ד ה"נ כששמעו בו שמת והא אם בא קאמר אם בא לאחר שמועה.

צדקה מ"ד צדקה אבל תכשיט יהבינן לה דלא ניחא ליה דתינוול (א) תא שמע [א]היבמה ג' חדשים הראשונים ניזונת משל בעלה מיכן ואילך אינה ניזונת לא משל בעלה ולא משל יבם עמד בדין וברח ניזונת משל יבם אמר לך שמואל למאי ניחוש לה להאי אי משום צררי לא מיקרבא דעתיה לגבה אי משום מעשה ידיה לא משתעבדא ליה תא שמע (ב)[ב]האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאת ואמרה מת בעלי רצתה ניזונת רצתה גובה כתובתה [ג]גירשני בעלי מתפרנסת והולכת עד כדי כתובתה הכא נמי כששמעו בו שמת ומאי שנא עד כדי כתובתה דאיהי היא דאפסידה אנפשה תא שמע [ג]כיצד אמרו ממאנת אין לה מזונות אי אתה יכול לומר ביושבת תחת בעלה שהרי בעלה חייב במזונות אלא כגון שהלך בעלה למדינת הים לותה ואכלה עמדה ומיאנה [ד]טעמא דמיאנה הא לא מיאנה יהבינן לה אמר לך שמואל הכא למאי ניחוש לה אי משום צררי צררי לקטנה לא מתפיס ואי משום מעשה ידיה קטנה לא ספקה מאי הוה עלה כי אתא רב דימי אמר מעשה בא לפני רבי בבית שערים ופסק לה מזונות לפני רבי ישמעאל בצפורי ולא פסק לה מזונות תהי בה רבי יוחנן וכי מה ראה רבי ישמעאל שלא פסק לה מזונות הא לא נחלקו בני כהנים גדולים וחנן אלא לענין שבועה אבל מזוני יהבינן לה א"ל רב שמן בר אבא כבר תרגמה רבינו שמואל בבבל כששמעו בו שמת א"ל פתריתו בה כולי האי כי אתא רבין אמר מעשה בא לפני רבי בבית שערים ולא פסק לה מזונות לפני רבי ישמעאל בציפורי ופסק לה מזונות א"ר יוחנן מה ראה רבי שלא פסק לה דהא לא נחלקו חנן ובני כהנים גדולים אלא לענין שבועה אבל מזונות יהבינן לה אמר ליה רב שמן בר אבא כבר תרגמה שמואל בבבל כששמעו בו שמת אמר ליה פתריתו בה כולי האי והלכתא כותיה דרב ופוסקין מזונות לאשת איש והלכתא כותיה דרב הונא אמר רב [ד]דאמר רב הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה והלכתא כותיה דרב זביד בקוניא דאמר רב זביד (ה)[ה]הני מאני דקוניא [ו]חיורי ואוכמי שרו ירוקי אסירי ולא אמרן [ז]אלא דלית בהו קרטופני אבל אית בהו קרטופני אסירי: **מתני'** [ו]מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אומר איבד את מעותיו נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא ויטול א"ר דוסא בן הרכינס כדבריהם א"ר יוחנן בן זכאי [ח]יפה אמר חנן הניח מעותיו על קרן הצבי: **גמ'** [ז]תנן התם המודר הנאה מחבירו

רש"י

צדקה. אין ב"ד פוסקין צדקה לענייס מנכסיו בזמן שאר בני העיר פוסקין עליהן צדקה: **תכשיט.** בשמים להתקשט בהן אשתו: **שלשה חדשים הראשונים.** שאינה יכולה לא להנשא ולא להתייבם ניזונת משל בעלה: **עמד בדין.** ואמרה לו כנוס או חלוץ: **רצתה ניזונת כו'.** שהאשה נאמנת לומר מת בעלי ותינשא וכשם שנאמנת לינשא כך נאמנת ליטול כתובתה כדאמרינן במסכת יבמות (ח) מספר כתובתה נלמד לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי: **מתפרנסת והולכת כו'.** כתובה לא גביא שמא לא גירשה ובגירושין לא האמינוה אבל מזוני יהבינן לה ובפרעון כתובה ממה נפשך אם גירשה הרי נטלתן בכתובתה ואם לאו הרי הוא חייב במזונותיה: **איהי היא דאפסדה אנפשה.** שאמרה גרשני וגרושה אין לה מזונות. וכי תימא כיון (א) דשמעה שמת תגבה כתובתה יחד אין הכי נמי והאי דקאמר מתפרנסת והולכת אם אינה רוצה ליטול כתובתה דסבורה שמא לא מת ונוח לה ליטול לשם מזונות שאם יבא בעלה תהא כל כתובתה קיימת ומתפרנסת עד כדי כתובתה ותו לא יהבינן לה: **מאני דקוניא.** כלי חרס שמחפין עליהם עופרת שקורין פלומבלי"ר בלע"ז: **ירוקי אסירי.** לענין חמץ בפסח וגיעולי עובדי כוכבים ויין נסך: **חיורי שרו.** לפי שהעופרת מחליק את החרס ואינו מניחו לבלוע. אבל הירוקים מעורב צריף שקורין אלו"ם בתוך העופרת והוא עז ומחלחל את החרס ובולע והכי אמרי' במסכת ע"ז (דף לג:) דמצרפי ובלעי: **קרטופנא.** ביקועי קירויינ"ש בלע"ז: **מתני' חנן אומר איבד את מעותיו.** שלא אמרתי לך הלוני ואני אפרע אבל אם הלוה את האשה מעות למזונותיה על מנת שתשלם לו הוא תובעה והיא תובעת הבעל וישלם כדאמר לעיל בממאנת ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה טעמא דמיאנה הא לא מיאנה משלם: **גמ'** שוקל

תוספות

עמד בדין וברח. בפרק החולץ (יבמות דף מא: ושם) פרש"י דוקא ברח אבל חלה הוא או חלתה היא לא משמע לפי דבריו דקנס הוא ותימה אם כן מאי קפריך הואיל ומשום קנס מתפרנסת ויש לומר דאי חיישינן כולי האי לצררי כדחייש שמואל לא היה לקונסו כל כך ור"ח פירש שמצא בירושלמי בריש אף ע"פ דברח לאו דוקא אלא ה"ה חלה דניזונת משלו וא"ת והא אמרינן חלה הוא או היא אינו מעלה לה מזונות לחד לישנא גבי הגיע זמן ולא נשאו יש לומר שאני הכא שהיה לו לכנוס מיד אחר הגעת הזמן אחר שלשה חדשים אבל התם כשהתחיל חליו לפני שהגיע זמן מאי הוה ליה למיעבד ומיהו קשה אי בחלה נמי מעלה לה מזונות אמאי אמרי' בסמוך דלא משעבדא ליה למעשה ידיה וי"ל דבחלה נמי קנסינן ליה משום דלא כנס מיד אחר שלשה חדשים ואחר שעמד בדין מיד ואם תאמר לפרש"י דמפרש דוקא ברח אבל חלה לא בפ"ק (דף ב.) דמיבעיא לן חלה מהו אמאי לא פשיט מהכא דאמרי' דוקא ברח אבל חלה לא וכל שכן הוא דהא הכא דאין לה מזונות אף על פי שפשע קצת שהיה לו לכונסה מיד אחר שעמד בדין אבל התם חלה קודם שהגיע הזמן מאי הוה ליה למיעבד דעל כורחין בהכי מיירי דאי חלה הוא אחר כך פשיטא דאין להפסידה ואיכא למימר דיבמה שאני דלאו אגידא ביה כולי האי כמו ארוסתו ואינה עומדת כל כך לכונסה לא מיחייב מזונות כולי האי ומיהו קשה לפירוש רש"י דעל כורחין מוקי האי ברח שלא מחמת מרדין אלא מחמתה דאי לאו הכי היינו חלה ואם כן מאי קפריך הכא למ"ד אין פוסקין מזונות לאשת איש הרי הכא לא שייך התפסת צררי הואיל ומחמתה ברח:

הני מאני דקוניא. פי' בקונטרס פלומי"ר בלע"ז כלי חרס שמתיכין לתוכו עופרת ואין נראה לר"ת דבזבחים פרק איזהו מקומן (דף נד.) גבי עשיית מזבח תניא מביא סיד וקוניא (ב) וממחה ושופך הוה ליה למימר אבר שהוא לשון ברייתא ועוד אמר רבי מדמסיק עלייהו בפ"ב דמסכת ע"ז (דף לג: ושם) ובפרק כל שעה (פסחים דף ל: ושם) משום דמצרפי פירוש שמעורב בהם צריף שקורין אלו"ס בלע"ז על כן נראה כדפירש הערוך ט) דקוניא היינו כלי חרס המחופה בהתכת זכוכית ולהכי מסיק עליה דמצרפי משום דזכוכית תחילת ברייתו מן החול ובאותו חול מעורב צריף ולהכי בלעי וכן מורה רבינו תם באותם פלומי"ר שלנו שמתיכין לתוכן עופרת אינן נאסרין בי"נ יותר משאר כלי חרס ועוד מדקדק ר"ת אף אם היה כולו מעופרת לא היה נאסר ועכשיו שאין בו אלא עופרת מעט יאסר אבל בהתכת זכוכית ניחא דאפי' כולן של זכוכית אינו נאסר לפי שנתבשל היטב ואינו נבלע אבל קוניא לא נתבשל כל כך ובלע טפי: **ירוקי.** פירש בקונטרס לענין חמץ בפסח וגיעולי עובדי כוכבים ויין נסך ולא משום דאיצטריך למיפסק הלכה כרב זביד לענין חמץ בפסח דהא מרימר דפליג עליה ושרי ירוקי דוקא לענין יין נסך אבל לענין חמץ בפסח מודה לאסירי אפי' חיורי כדאיתא בהדיא בפ' אין מעמידין (ע"ז דף לג:) ומפרש התם טעמא דתשמישו בחמין:

חנן אומר איבד מעותיו. ליכא לאקשויי מהא דקיימא לן (לעיל פ.) היורד לתוך שדה של חבירו ונטעה שלא ברשות דשמין לו כאריס ולבונה חורבתו של חבירו דנותן לו מה שההנהו (ב"מ קא. ע"ש) דהתם השבח בעין הוא ודין הוא שיטול אבל הכא לא השביח לו שום שבח נכסים אלא שהצילו מגביית בעל חובו ולא מידי יהיב ליה והוה כמבריח ארי מנכסי חבירו דאע"ג דמהנה אותו לא מתחייב מידי כדמסיק בנדרים באין בין המודר (דף לג:) וא"ת הא אמרי' בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף לג:) שומר חנם שהיה לו

עין משפט נר מצוה

בג א מיי' פי"ח מהל' אישות הל' טו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קמ סעיף א:
בד ב מיי' שם הל' כד סמג שם טוש"ע שם סי' קנד סעיף יז [וברב אלפס עוד פי"א דמכילתין דף קכא]:
בה ג מיי' פכ"ד מהל' אישות הל' ה סמג עשין מח טוש"ע שם סי' קנט סעיף ה [וברב אלפס פי"א דמכילתין דף קכה]:
בו ד מיי' פי"ב שם הל' יט סמג עשין מח ולאוין פא טוש"ע שם סי' ע סעיף ח:
בז ה מיי' פ"ה מהל' חמץ ומצה הל' כה ופי"ב מהל' מאכלות אסורות הל' ב סמג לאוין קמ וקמח טוש"ע א"ח סי' תנא סעיף כג וטוש"ע יו"ד סי' קכ סעיף א:
בח ו ז מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הל' יט סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן קלה סעיף ו:
בט ח מיי' פי"ב מהל' אישות הל' יט סמג עשין מח ולאוין פא טור ש"ע אה"ע סי' ע סעיף ח:

תוספות רי"ד

ת"ש האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי רצתה ניזונית רצתה גובה כתובתה פי' שהאשה שאמרה מת בעלי נאמנת להנשא וכמו שנאמנת להנשא כך נאמנת ליטול כתובה כדאמרינן ביבמות בהאשה בש"א תנשא ותטול כתובה וכו' עד חזרו ב"ה להורות כב"ש וכמו שנאמנת לגבות כתובתה כך היא נאמנת על המזונות גרשני בעלי מתפרנסת והולכת עד כדי כתובתה פי' כשאומרת גרשני בעלי אינה נאמנת על הגירושין והלכך אינה יכולה לגבות כתובתה דשמא לא גרשה אבל אוכלת מזונות אית לה ממה נפשך דאי גירשה כל יש לה מזונות כדין כל אשה שהלך בעלה למדינת הים ודוקא עד שיעור כתובתה אבל לא יותר משיעור כתובתה לא דהא אמרה גירשני שאין מזונות לגרושה. בשלמא למ"ד פוסקין מזונות לא"א שפיר פי' היינו דמתפרנסת עד כדי כתובתה ממה נפשך אי גרשה יש לה כתובה אי לא גרשה מזוני אית לה אלא למ"ד אין פוסקין מזונות לא"א מאי איכא למימר פי' דילמא לא גירשה וא"א וכיון דאין פוסקין מזונות לא"א (איהי שקילא) [היכי שקלא] מזונות א) פי' כששמעו בו שמת דממה נפשך גירשה כתובתה אית לה לא גירשה מזוני נמי אית לה. ומ"ט עד כדי כתובתה אפילו טובא נמי פי' דכיון ששמעו בו שמת הרי היא ככל אלמנה דעלמא ותתפרנס לעולם אפילו יותר משיעור כתובתה פי' דתנן כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובה לעולם שאני הכא דאיהי היא דאפסידא אנפשה דאמרה גירשני בעלי פי' ואין לגרושה מזונות הלכך עד שיעור כתובתה שקלא ממה נפשך אבל טפי לא ומהכא מוכח דכל אלמנה דעלמא מתפרנסת והולכת לעולם אפילו יותר משיעור כתובתה והדר גביא כתובתה ולאפוקי ממ"ד שאין אלמנה יכולה ליקח מזונות יותר משיעור כתובה כדכתבי' לעיל בפ' אלמנה ניזונת: ת"ש כיצד אמרו ממאנת אין לה מזונות אי אתה יכול לומר ביושבת תחת בעלה שהרי בעלה חייב במזונותיה אלא כגון שהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה טעמא דמיאנה הא לא מיאנה יהבינן לה ושמואל הכא למאי ניחוש אי משום צררי צררי לקטנה לא מתפיש ואי משום מעשה ידיה התם קטנה לא ספקה ומהכא מוכח דמי שהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה הבעל חייב לפרוע מה שלותה דדוקא ממאנת היא דלית לה אבל אשה דעלמא אית לה ודכותיה אמרינן בפ' יש מותרות ומאי דאמרינן לקמן מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופרנס את אשתו חנן אומר איבד את מעותיו על קרן הצבי דוקא כשפרנס הוא מאליו שלא אמרה לו אשתו לו הלויני והוא מאליו היה מספיק לה מזונות דאמרינן רצה לכבדה כבדה מאליו ואין הבעל חייב לפורעו אבל היכא דהיא אמרה לו הלויני והלוה לה כיון שע"ד הלואה נתן לה חייב הוא לפורעו ומסיק תלמודא והלכתא

תוספות רי"ד (המשך)

פוסקין מזונות לא"א פי' ולסוף ג' חדשים הראשונים כדאמרן לעיל ובלא שבועה כחנן. והלכתא כרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונית ואיני עושה. והלכתא כותיה דרב זביד בקוניא דאמר רב זביד הני מני דקוניא אוכמי וחיורי שרו ירוקי אסירי פי' דמצרפי ואי אית בהו קרטופני כולהו אסירי פי' קערות של חרס מחופות בעופרת אוכמי וחיורי שרו לענין חמץ בפסח וגיעולי עובדי כוכבים ויין נסך. לפי שהעופרת מחליק את החרס ואינו מניחו לבלוע אבל הירוקים מערב בהן צריף בתוך העופרת והוא עז ומלחלח את החרס ובולע ואי אית בהו קרטופני פי' בקעים וסדקים כלהו אסירי שדרך אותן הסדקים לבלוע החרס מתוכן ואין לו תקנה לעולם עי' בפ' אין מעמידין: **מתני'** מי שהלך למדינת הים ועמד א' ופרנס את אשתו חנן אומר אבד מעותיו נחלקו עלי' בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא ויטול א"ר דוסא בן הרכינס כדבריהם א"ר יוחנן בן זכאי יפה אמר חנן הניח מעותיו על קרן הצבי [illegible] את אשתו [illegible] חייב לפרוע כדכתבינן לעיל והלכתא כחנן כדמסקינן לקמן בהלכות הפוסק מעות לחתנו: תנן התם המודר הנאה מחבירו

מסורת הש"ס

א) יבמות מא., ב) [תוספתא פ"ו], ג) [עי' תוס' ב"מ יז: ד"ה הואיל ותוס' לעיל פט: ד"ה יכול], ד) לעיל נח: ודף ע: פג. [ב"ק ח: ע"ש ב"ב מט: גיטין עז:], ה) ע"ז לג: פסחים ל:, ו) [נדרים לג:], ז) שם לג., ח) [דף קיח.], ט) [ערך קוניא].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה איהי וכו' כיון דשמעה: (ב) תוס' ד"ה הני וכו' סיד וקוניא וזפת וממחה:

לעזי רש"י

פלומבלי"ר [פלומי"ר]. לצפות בעופרת.
אלו"ם. אלום.
קירויינ"ש [קריביצ"ש]. סדקים.

מוסף רש"י

דלא ניחא ליה דתינוול. אע"פ שלא זנה בלבתו, עבדינן (לעיל מח.). היבמה שלשה חדשים הראשונים. שאינה יכולה להנשא מחמת בעלה, נזונת משל בעלה. שכן כתב לה את תהא יתבא בביתי ומתזנא מנכסי כל יומי מיגר ארמלותיך, מיכן ואילך אינה ניזונת לא משל בעלה ולא משל יבם. ואינה דומה לשאר אלמנה, דהתם כל זמן שלא נשאת לאחר ואומרת מחמת פלוני בעלי שכבודו גדול עלי, יש לה מזונות, אבל כאן אגידא ביבם, לפיכך אין לה על נכסי בעל מזונות ולא משל יבם עד שתכנס לחופה (יבמות מא.). עמד בדין. שתבעתו בדין או כנוס או פטור וברח, נזונת משל יבם. דקנסינן ליה (שם). יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת. משלך. ואיני עושה. לך כלום אלא לעצמי (לעיל נח:). איני ניזונת משל בעלי ואיני עושה לו מלאכה, דכי תקון רבנן מזוני להנאתה תקון, ומזנין דלא ספקה במעשה ידיה ואחר כך תקנו מעשה ידיה לבעלה משום איבה, הלכך יכולה לומר לו אי אפשי (גיטין עז:). אני איני צריכה לכך, מעשה אני ואי אפשי לעשות מלאכה, אמלא לי מזונות, או יש לי אומנות יקרה יותר על כדי מזונותי (לעיל פג.). מאני דקוניא. פלומי"ר בלע"ז, ובל חרס הוא וטוח באבר (פסחים ל: וכעי"ז ע"ז לג:). ירוקי אסור. עפריין מקרקע שחופרים ממנה צריף, אלו"ם בלע"ז, והוא עז ובולע לעולם (פסחים שם וכעי"ז ע"ז שם). קרטופני. בקעים וסדקים (ע"ז שם).

א) נ"ל היכי שקלא מזונות ומשני הכא נמי כששמעו בו שמת פי' דממ"נ וכו'.